

ธานี นามม่วง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนใน
อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

(Factors Influencing Dengue Hemorrhagic Fever (DHF) Preventive Behavior of
People in Kabchoeng District, Surin Province.)

โปรแกรมวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีการศึกษา 2547

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองสุข วันแสน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิวัฒน์ และอาจารย์อัมพาพรรณ พงศ์ผลาดิสัย

176 หน้า ISBN 974-448-448-9

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Study) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อ
ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำ ปัจจัย
เสริมและปัจจัยเอื้อ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง
จังหวัดสุรินทร์ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำปัจจัยเสริมและปัจจัยเอื้อกับพฤติกรรมการ
ป้องกันโรคไข้เลือดออก 4) เพื่อศึกษาระดับการส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของ
ประชาชนจากปัจจัยนำ ปัจจัยเสริมและปัจจัยเอื้อ 5) เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีและสมคในการพยากรณ์
พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินการวิจัย เป็นการศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน ได้มาโดยการสุ่ม
ตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอกาบเชิง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวม
ข้อมูล คือ แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93
เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมีนาคม 2548 และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการต่อไปนี้ คือ
หาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
(Multiple Regression Analysis) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple
Regression Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ในอำเภอ
กาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นในการค้นพบดังนี้

1.1 ปัจจัยนำ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อและความกลัวเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก
พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ปัจจัยเสริม ในภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
รายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีผู้ช่วยในครอบครัวหรือ

ในชุมชน ด้านการให้ความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรค ด้านบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ด้านบทบาทขององค์กรชุมชน ส่วนอีก 2 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการได้รับรางวัลหรือการชมเชยและด้านบทบาทของครอบครัวและเพื่อนบ้าน

1.3 ปัจจัยเอื้อ ในภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ส่วนอีก 2 ด้าน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ด้านทรัพยากรและงบประมาณและด้านเทคโนโลยีในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

1.4 พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ในภาพรวม พบว่า พฤติกรรมการป้องกันโรคอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ พบดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยนำ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยพบว่าปัจจัยนำด้านคุณลักษณะสังคมประชากรในด้านเพศชาย ความรู้ ความเชื่อและความกลัวเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของประมิตมีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ปัจจัยนำคุณลักษณะสังคมประชากรในด้านเพศหญิงมีความสัมพันธ์ในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยนำด้านคุณลักษณะสังคมประชากรในด้านระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยนำด้าน ระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญาและรายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิงจังหวัดสุรินทร์ทั้งทางบวกและทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ด้านปัจจัยเสริม ในภาพรวม พบว่า ปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิงจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และในกรณีแยกตัวพยากรณ์ พบว่าปัจจัยเสริม 6 ด้าน คือ ด้านการมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในครอบครัวหรือในชุมชนด้านการให้ความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกด้านการได้รับรางวัลหรือการชมเชยด้านบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขด้านบทบาทขององค์กรชุมชนและด้านบทบาทของครอบครัวหรือเพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3 ด้านปัจจัยเอื้อ ในภาพรวม พบว่า ปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 และในกรณีแยกตัวพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยเอื้อด้าน คือการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ทรัพยากรและงบประมาณและเทคโนโลยีในการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ พฤติกรรมการป้องกัน โรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการศึกษาระดับการส่งผลของตัวพยากรณ์

3.1 ในภาพรวมตัวพยากรณ์ 11 ตัว ประกอบด้วย ปัจจัยนำจำนวน 9 ตัว คือ ด้านคุณลักษณะสังคมประชากรในด้านเพศหญิง อายุ ด้านระดับการศึกษามัธยมศึกษา ด้านระดับการศึกษานูปรินญาหรือเทียบเท่า ด้านระดับการศึกษานูปรินญาตรีหรือสูงกว่าด้านรายได้ด้านความรู้ ด้านความเชื่อ และด้านความกลัวเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ปัจจัยเสริมในภาพรวมและปัจจัยเอื้อใน ภาพรวมพบว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีระดับการส่งผลเท่ากับ 0.779 คิดเป็นร้อยละ 60.7 โดยมีตัวพยากรณ์ที่ดี 4 ตัว คือ ปัจจัยนำด้านคุณลักษณะสังคมประชากรในด้านเพศชาย ความกลัวเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ปัจจัยเสริมและปัจจัยเอื้อ พบว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 มีระดับการส่งผลเท่ากับ 0.777 คิดเป็นร้อยละ 60.3

3.2 ในกรณีแยกตัวพยากรณ์ 8 ตัว ประกอบด้วยปัจจัยนำจำนวน 11 ตัว คือ คุณลักษณะสังคมประชากรในด้านเพศหญิงด้านอายุ ด้านระดับการศึกษามัธยมศึกษา ด้านระดับการศึกษานูปรินญาหรือเทียบเท่า ด้านระดับการศึกษานูปรินญาตรีหรือสูงกว่าด้านรายได้ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของประชาชน ด้านความเชื่อเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของประชาชนและด้านความกลัวเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของประชาชนปัจจัยเสริมจำนวน 6 ตัว คือ ด้านการมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในครอบครัวหรือชุมชน ด้านการให้ความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก การได้รับรางวัลหรือการชมเชย ด้านบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ด้านบทบาทขององค์กรชุมชนและด้านบทบาทของครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน ปัจจัยเอื้อจำนวน 3 ตัว คือ ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ของประชาชน ด้านทรัพยากรและงบประมาณและด้านเทคโนโลยีในการป้องกันโรคไข้เลือดออกพบว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีระดับการส่งผลเท่ากับ 0.797 คิดเป็นร้อยละ 63.6 โดยมีตัวพยากรณ์ที่ดี 6 ตัว คือ ปัจจัยนำด้านคุณลักษณะสังคมประชากรในด้านเพศชาย ด้านความกลัวเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของประชาชนปัจจัยเสริมด้านการให้ความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกด้านบทบาทของครอบครัวหรือเพื่อนบ้านปัจจัยเอื้อด้านทรัพยากรและงบประมาณและด้านเทคโนโลยีในการป้องกันโรคไข้เลือดออกพบว่าส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก

ของประชาชนในอำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีระดับการส่งผลเท่ากับ 0.792 คิดเป็นร้อยละ 62.8

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ที่ดี ในการพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

4.1 กรณีภาพรวม 13 ตัวมีตัวพยากรณ์ที่ดี 4 ตัว เขียนสมการในรูปคะแนนมาตรฐานและรูปคะแนนดิบ มีดังนี้

(1) สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_2 = 0.101Z_{\text{เพศชาย}} + 0.198Z_{\text{ความกลัว}} + 0.238Z_{\text{ปัจจัยเสริม}} + 0.474Z_{\text{ปัจจัยเอื้อ}}$$

(2) สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_2 = 0.239 + 0.133(\text{เพศชาย}) + 0.222(\text{ความกลัว}) + 0.240(\text{ปัจจัยเสริม}) + 0.484(\text{ปัจจัยเอื้อ})$$

4.2 กรณีแยกตัวพยากรณ์ 20 ตัว มีตัวพยากรณ์ที่ดี 6 ตัว เขียนสมการในรูปคะแนนมาตรฐานและรูปคะแนนดิบ มีดังนี้

(1) สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_4 = 0.098Z_{\text{เพศชาย}} + 0.220Z_{\text{ความกลัว}} + 0.160Z_{\text{การให้ความร่วมมือของชุมชน}} + 0.239Z_{\text{บทบาทของครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน}} + 0.250Z_{\text{ทรัพยากรและงบประมาณ}} + 0.232Z_{\text{เทคโนโลยี}}$$

(2) สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_4 = 0.289 + 0.128(\text{เพศชาย}) + 0.247(\text{ความกลัว}) + 0.120(\text{การให้ความร่วมมือของชุมชน}) + 0.177(\text{บทบาทของครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน}) + 0.195(\text{ทรัพยากรและงบประมาณ}) + 0.191(\text{เทคโนโลยี})$$

THANEE NAMMUANG : FACTORS INFLUENCING DENGUE HEMORRHAGIC
FEVER (DHF) PREVENTIVE BEHAVIOR OF PEOPLE IN KABCHOENG DISTRICT,
SURIN PROVINCE.

DEGREE: MASTER DEGREE IN SOCIAL SCIENCES FOR DEVELOPMENT,
SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY,2004.

THESIS ADVISOR: ASST. PROF. DR.THONGSOOK WANSAEN.

ASST. PROF. DR. SAWAT POTHIVAT, AND ARCHAN AMPHAPHAN
PONGPHALADISAI.

176 PAGES ISBN 974-448-448-9

This research is the correlative study and the objectives were; 1) to study determinants in three dimensions ;the predisposing factors, the reinforcing factors and the enabling factors that have influenced on DHF preventive behavior,2)to study DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District,Surin Province,3)to study the relationship between the predisposing factors, the reinforcing factors and the enabling factors with DHF preventive behavior,4)to examine whether the determinants have influenced on DHF preventive behavior at any level and 5) to develop the equation to estimate DHF preventive behavior of people in Kabchoeng, Surin Province.

The research procedure is the study from the multi-stage random sampling of 380 people living in Kabchoeng District. The tools for collecting data are the test sheets with the reliability at 0.82 and the questionnaires with the reliability at 0.93. Data was collected in March 2005, and then proceeding data was analysed using these following methods; finding the percentage value, the arithmetic mean, the standard deviation, the multiple regression analysis, the stepwise multiple regression analysis and the content analysis. The result of the research can be summarized as follows.

1. The factors influencing Dengue Hemorrhagic Fever preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province have the points as follows.

- 1.1 The predisposing factors consisting of knowledge, belief and fear of DHF are found in the moderate level.

1.2 The reinforcing factors, in overall, are found suitably in the moderate level and when considering in each dimension, it is found suitably in high level in 4 dimensions, the dimension of having patients in the family and community, the dimension of community cooperation in prevention and control of the diseases, the dimension of public health officers' role and role of communication organization dimension. The other two dimensions; the dimension of getting rewards or admiration and role of family and neighbor are found suitably in moderate level.

1.3 The enabling factors in overall are found suitably in the moderate level and when considering in each dimension, it is found that getting the DHF information dimension is suitably with the high level. The other two dimensions; the resources and budgets dimension and technology in DHF prevention dimension have the suitability in the moderate level.

1.4 The DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province in overall is found that this preventive behavior is in the moderate level.

2. The relationships among factors influencing Dengue Haemorrhagic Fever (DHF) preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province are found as follows.

2.1 In the predisposing factors dimension, it is found that there are relationships with DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province in positive and negative dimension. The predisposing factors in social character of male population, knowledge, belief and fear of DHF related in positive with statistical significant level at 0.01, but the predisposing factors in social character of female population related in negative with the statistical significant level at 0.01. The predisposing factors in social character of population with education level in bachelor degree or higher related in positive with the statistical significant level at 0.05, but the predisposing factors with the education level in primary education, secondary education, diploma education and income related with DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province in positive and negative with the statistical non-significant level at 0.05.

2.2 In the reinforcing factors dimension, in overall, it is found that they related with DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province in positive with the statistical significant level at 0.01 and in the case of separation of the predictors, it is found that there are six reinforcing factors; the DHF patients in the family or in the community dimension, the cooperation of community in prevention and controlling of DHF dimension, getting the rewards or admiration dimension, the role of Public Health Officers dimension, the role of community

organization dimension and the role of families and neighbors relating with DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province in positive with the statistical significant level at 0.01.

2.3 In the enabling factors dimension, in overall, it is found that they related with DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province in positive with the statistical significant level at 0.01 and in the case of separation of the predictors, it is found that six reinforcing factors, getting the DHF information, resources and budgets and technology in DHF preventive behavior related with DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province in positive with the statistical significant level at 0.01.

3. The study results of the level of the predictor outcome.

3.1 In overall of eleven predictors, it consists of nine predisposing factors; the social character of female population, age, secondary education level, level of education in diploma or equivalence, level of education in bachelor degree or higher, income and knowledge, belief and fear of DHF. The reinforcing factors and the enabling factors, in overall, influenced DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province with the statistical significant level at 0.01, equal to 0.779 and 60.7 in percentage. There are four good predictors; the predisposing factor in social character of male population, fear of DHF, reinforcing factor and enabling factor influencing DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province with the statistical significant level at 0.01, equal to 0.777 and 60.3 in percentage.

3.2 In the case of separation of eighteen predictors, it consists of eleven predisposing factors; social character of female population, age, secondary education level, level of education in diploma or equivalence, level of education in bachelor degree or higher, income and knowledge, belief and fear of DHF. There are six reinforcing factors; DHF patients in the family or the community, the community cooperation in preventive and controlling DHF, getting the rewards and admiration, roles of public health officers, roles of the community organization, roles of families or neighbors. There are three enabling factors; getting the DHF information of the people, resources and budgets and technology DHF preventive influencing DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province with the statistical significant level at 0.01; equal to 0.797 and 63.6 in percentage with six good predictors; the predisposing factors in the social character of male population, DHF fear of people, the reinforcing factors in the community cooperation in

preventive and controlling DHF, role of families and neighbors, the enabling factors in resources and budgets and technology in preventive DHF influencing to DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province with the statistical significant level at 0.01, equal to 0.792 and 62.8 in percentage.

4. The good estimation equation of DHF preventive behavior of people in Kabchoeng District, Surin Province can be developed as follows.

4.1 In the overall of thirteen items, there are four good predictors and can be constructed in the type of standardized estimation and unstandardized estimation equation as follows.

(1) Standardized Estimation Equation.

$$\hat{Z}_2 = 0.101Z_{\text{male}} + 0.198Z_{\text{fear}} + 0.238Z_{\text{reinforcing factors}} + 0.474Z_{\text{enabling factors}}$$

(2) Unstandardized Estimation Equation.

$$\hat{Y}_2 = 0.239 + 0.133 (\text{male}) + 0.222 (\text{fear}) + 0.240 (\text{reinforcing factors}) + 0.484 (\text{enabling factors})$$

4.2 In the case of separation of twenty predictors, there are six good predictors and can be constructed in the type of standardized estimation and unstandardized estimation equation as follows.

(1) Standardized Estimation Equation.

$$\hat{Z}_4 = 0.098Z_{\text{male}} + 0.220Z_{\text{fear}} + 0.160Z_{\text{community cooperation}} + 0.239Z_{\text{role of family or neighbor}} + 0.250Z_{\text{resources and budgets}} + 0.232Z_{\text{technology}}$$

(2) Unstandardized Estimation Equation.

$$\hat{Y}_4 = 0.289 + 0.128(\text{male}) + 0.247 (\text{fear}) + 0.120 (\text{community cooperation}) + 0.177 (\text{role of family and neighbor}) + 0.195 (\text{resources and budgets}) + 0.191 (\text{technology})$$